

позначена. Покаранням за порушення CAN-SPAM Act може бути у вигляді штрафу і навіть тюремного ув'язнення [2].

У нашій державі також вживаються заходи по боротьбі зі спамом. Наприклад, протягом тривалого часу на території України функціонував управляючий сервер потужної кіберзагрози, що забезпечує координацію розсилки спаму за допомогою взламаних серверів довгого ряду приватних українських та закордонних компаній, заражених шкідливою програмою Linux/Mumblehard, який було ліквідовано Департаментом Кіберполіції України у березні 2016 року [4]. Проте вказаний вище досвід іноземних держав може бути корисним для подальшого формування національного законодавства щодо боротьби зі спамом.

Література

1. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B0%D0%BC>

2. Гудкова Д. Спам і закон: чим небезпечний спам і чому із ним важко боротись / Д. Гудкова // Finance.UA. – 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/-/208017/spam-i-zakon-chym-nebezpechnyj-spam-i-chomu-iz-nym-vazhko-borotys>

3. Израильский закон против спавма оказался эффективным: жертвы «почтового мусора» уже отсудили миллион шекелей // Newsru.com Технологии. – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hitech.newsru.com/article/02apr2012/ilantis spam>

4. Поки інші тільки обговорюють боротьбу зі СПАМом, ми ліквідуємо його причини. Операція «Mumblehard» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cybercrime.gov.ua/16-novosti/72-poki-inshi-tilki-obgovoryuyut-borotbu-zi-spamom-mi-likvidovujemo-jogo-prichini-operatsiya-mumblehard#news>

УДК 179.7; 342.7(043.2)

Атаманчук Т. Р., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Головка С. Г., к.і.н., доцент

ЕВТАНАЗІЯ ТА ПРАВО НА ЖИТТЯ

Життя для людини має найбільшу цінність, а право на життя є передумовою всіх інших її прав. Кожна людина має невід'ємне право на життя і ніхто не може позбавити її цього права [1]. У той час, коли закріплюються міжнародні та національні правові норми, що забезпечують всебічний захист життя та здоров'я людини, на сучасному етапі активно обговорюються проблеми права людини на смерть, зокрема,

питання евтаназії. Евтаназія представляє собою практику припинення лікарем життя людини, яка страждає невиліковним захворюванням, відчуває нестерпні страждання, на задоволення прохання хворого у безболісній або мінімально болісній формі з метою припинення страждань. Залежно від характеру дій, спрямованих на її здійснення, розрізняють активну та пасивну форми. Активна форма евтаназії – це проведення певних дій із прискорення смерті невиліковно хворої людини, згідно з її проханням, з метою позбавлення тяжких страждань. Вона може бути здійснена спільними діями лікаря і пацієнта, коли хвора людина вживає певні засоби, призначені лікарем, які є необхідними для настання смерті. Пасивна форма евтаназія – це незастосування засобів і невиконання лікарських маніпуляцій, які б підтримували певний час життя важко хворого пацієнта, за умови, що пацієнт висловив прохання не здійснювати медичне втручання [2].

Явище евтаназії з'явилося унаслідок розвитку суспільного прогресу, науки і техніки, пов'язаної з підтриманням життєдіяльності важкохворих людей. Життя є найбільшою цінністю людини, а проблематика даного питання є маловивченою у працях вчених-юристів, їх думки є суперечливими, що знаходить своє відображення і в законодавствах різних країн. У більшості держав світу евтаназія або заборонена законом, або зовсім не передбачена ним.

Необхідно розрізняти поняття евтаназії з морально-етичних, медичних та юридичних поглядів. При розгляді кримінально-правового визначення евтаназії йдеться не про внутрішню суть цього терміну чи процедуру, а про захист та забезпечення прав людини, правомірність евтаназії та встановлення відповідальності за її вчинення.

В Україні евтаназія у будь-якому прояві розглядається як правопорушення і переслідується законом. Зокрема, медичні працівники зобов'язані надавати допомогу у повному обсязі хворому, який знаходиться у критичному для життя стані [3]. У Цивільному кодексі України зазначено, що задоволення прохання фізичної особи про припинення її життя забороняється [4]. У статті 3 Конституції України закріплено положення, згідно з яким людина, її життя та здоров'я визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1]. Скасування та обмеження цих прав не допускається, за винятком випадків, що можуть тимчасово встановлюватися в умовах військового та надзвичайного стану. Оскільки право на життя гарантує недоторканність фізичного існування людини, то воно, відповідно, не допускає розпорядження ним ким-небудь, окрім самої людини [2].

Очевидно, що питання про введення евтаназії, як і будь-яке інше етичне питання, повинні, перш за все, вирішити самі громадяни, а потім вже законодавець, як це і прийнято в більшості цивілізованих країнах світу.

Проте, з іншого боку, питання можливості евтаназії, навіть поза морально-етичними та релігійними аспектами, має певні проблеми. Варто брати до увагу правову ситуацію в Україні та негативні наслідки, які можуть виникнути внаслідок легалізації евтаназії у нашій державі. Також не можна забувати стан медицини і враховувати такий фактор, як моральність самого медичного персоналу.

Необхідно врахувати усі аспекти даного питання для того, щоб евтаназія не стала способом умертвіння самотніх людей похилого віку, дітей-інвалідів, осіб, які хворіють на невиліковні хвороби, людей які не мають належного соціального забезпечення та належних коштів для підтримки життя. Даний дозвіл не повинен дати можливість медичним працівникам менше турбуватись про хворих, не думати як полегшити страждання хворого тощо. Також потрібно врахувати, що процедура евтаназії може полегшити вчинення злочинів шляхом застосування фізичного або психологічного тиску на пацієнта, підкупу медичного персоналу, зловживання посадовим положенням, шахрайства тощо. Лікарі завжди і у будь-яких випадках повинні боротись за життя людини, адже у Конституції України вказано, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Таким чином, питання евтаназії є неоднозначним і не має достатнього підґрунтя для легалізації в Україні, адже попри те, що її застосування забезпечує право людини на самостійне розпорядження своїм життям, необхідно враховувати можливість зловживань евтаназією з боку медичного персоналу, неадекватну оцінку того, що відбувається хворими, що знаходяться у важкому стані, а також інші фактори як з юридичного, так і морально-етичного аспектів.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Ворона В. А. Право на евтаназію як складова права людини на життя / В. А. Ворона // Право України. – К., 2010. – № 5. – С. 199-205.
3. Дмитриев Ю. А. Право человека на достойную жизнь как конституционно-правовая категория / Ю. А. Дмитриев // Конституционный строй России. – М., 1996. – Вып. III. – С. 54-62.
4. Медичне право України. Евтаназія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.com/15100827/pravo/evtanaziya>.